

Prvi pomorski športski klub u Splitu

Piše: MLADEN CUKROV

Petar Kamber se osamdesetih godina 19. stoljeća, kao bečki student, upoznao s veslačkim i jedriličarskim sportom, pa je tako 1890. u Splitu osnovan Rowing & Yachting club Adria

Godina 1890. vrlo je značajna za splitski šport jer je tada osnovan prvi pomorski športski klub Rowing & Yachting club Adria. Osnivači su bili studenti koji su u to vrijeme studirali u Innsbrucku i Beču, a među njima posebno se isticao Petar Kamber koji se kao bečki student (1882.) upoznao s veslačkim i jedriličarskim športom.

Rodio se u Splitu 12. ožujka 1864. godine. Njegov otac dr. Pave Kamber bio je jedan od vođa Dalmatinskog preporo-

Plamenac sportskog društva Adria

da, dok je majka Jelisava bila je iz obitelji Capogrosso. Za vrijeme studija bio je član veslačkog kluba Albatrosi Nautilus iz Klagenfurta. Kod njega se brzo rodila želja da se ovi športovi prenesu u rodni Split...

Na inicijativu prvog predsjednika Petra Kambera (1890. - 1896.) u osnivanju kluba sudjelovali su Jovo Matačić, Vjekoslav Katalinić, Toni Pavlović, Rikardo Savo, G. Riboli i Josip Ilich.

Pravilnik je pisan engleskim jezikom, koji je bio i službeni jezik kluba, iako se najviše koristio talijanski jezik. U to vrijeme talijanskim jezikom se razgovaralo u većini imućnih

Istočni dio splitske luke gdje se nalazila baraka Rowing and Yachting kluba Adria. Umjetnička slika (ulje na platnu) nastala je 1911. (autor: Virgil Menaghello - Dinčić)

splitskih obitelji. Također, u klub su se primali samo članovi iz viđenih i bogatijih splitskih obitelji, a stariji članovi društva imali su pravo veta na izbor novih članova. To je svakako razlog da klub nije postizao neke značajne sportske rezultate. Uglavnom se odlazilo na izlete u okolna mjesta poput Makarske, Šibenika, Dubrovnika... Klub je imao i svoj barjak i znak - bijelo polje s modrim križem u kutu.

Osnivanje kluba popratilo su i novine toga vremena kao što su Narodni list iz Zadra (br. 78 od 8. listopada 1890.) i Katolička Dalmacija (br. 61 od 9 listopada 1890.). Građani Splita su bili upoznati s osnivanjem kluba nešto ranije, točnije 11. kolovoza 1890. putem oglasa u potpisu koga su bili Petar Kamber, Vjekoslav Katalinić Josip Riboli, Eugen Miotto i dr. Grgić.

Nabavljen je u Trstu i prvi čamac - četvorka za koju je Petar Kamber platio 250 fiorina. Čamac je stigao u Split 14. studenoga 1890. parabrodom Ariduchessa Carlota. U lipnju 1892. godine nabavljena su još dva čamca i to četverac Phanton kupljen u Trstu i skif nabavljen kod Josipa Petinellija iz Pule. Iste godine osposobljena je i klupska baleniera kao prva jedrilica.

Proslava šeste obljetnice kluba

Prvo spremište za čamce nalazilo se u Poljudu što je u to vrijeme bilo daleko od grada. U tom spremištu na Poljudu Adria je držala brodove i čamce sve do 1900., a nakon toga je izgrađeno novo spremište i klupske prostorije u istočnom dijelu današnje gradske luke.

Nova baraka izgrađena je pored kuće Katalinić i imala je natpis Rowing & Yachting club Adria. Projekt je izradio inž. Antun Bezić, a radove je izvršila firma G. Bizjaka i C Buja iz Splita uz cijenu od 660 fiorina. Svečano otvaranje bilo je 22. svibnja 1893., uz prisustvo velikog broja članova i simpatizera od kojih se većina upisala u sačuvanu klupsku knjigu. Ostalo je zapisano da je prvi domar bio Frane Krstulović iz Splita.

Nakon prodaje klupske jedrilice *baliniere* Anti Kovačeviću, u siječnju 1895. nabavljeno je još nekoliko plovila. Kupljena je nova jedrilica (27. travnja 1895.) u Lošinj u 170 fiorina, zatim dvojka *Nymphe*, *Gigi* (po imenu Vjekoslava Katalinića), školska dvojka *Iris* i četvorka *Arrow*.

Veliki pothvat napravili su veslači Adrije u lipnju 1896. kada su u četvorki odveslali do Šibenika u vremenu od 8 sati s tim da su se dva sata odmarali. Šibenčani su oduševljeno dočekali ove vrijedne veslače: Vjekoslava Katalinića, Emila Perišića, Rikarda Savu, Josipa Ribolija i Franu Tocigla. Povod njihovog dolaska u Šibenik bio je otkrivanje spomenika Nikoli Tommaseu, a o tome su pisale mnoge novine toga vremena poput *Corriere Nazionale* iz Zadra, *Piccolo della sera* iz Trsta, *Rivista Nautica* iz Torina i druge.

U povodu proslave šest godina postojanja kluba, održan je 5. veljače 1896. prigodni društveni ples u foajeu Hrvatskog narodnog kazališta u Splitu. Proslava je nastavljena i u srpnju na moru. Tom prigodom, na brodu Sv. Filip održan je koncert kvarteta iz Egipta koji se tada zatekao u gradu. Fešti se na drugom brodu pridružio zbor gradske filharmonije. U brodicu na jedra *Frine*, obitelji Petrić, dotjeranoj u japanskom stilu, veslale su članice Adrije srdačno pozdravljene od brojne publike.

Te je godine došlo i do promjena u upravi, tako da je za

Splićani Tonko i Vojko Žagar na grobu Frane Rismonda u Rimu

Rismonda odala tabakera

Frane Rismondo, koji je pred Prvi svjetski rat bio u upravi kluba, napustio je Split tijekom rata i priključio se talijanskoj vojsci. Bio je zarobljen od austrougarske vojske vjerovatno 1915. (izdala ga je tabakera koju mu je Rowing & yachting club Adria darovao za zasluge na dužnostima koje je obavljao u klubu) te je bio štreljan kao dezertar i izdajnik.

Talijani su mu u Rimu u parku Pincio podigli spomeniku kao mučeniku i velikom rodoljubu. Njegova se supruga nakon Prvog svjetskog rata preselila u Italiju i učlanila se u Musolinijevu fašističku stranku. U Split je ponovno došla prilikom okupacije 1941. Pokušala je u fašističku stranku uvući neke od članova obitelji Rismondo, ali bez većih uspjeha...

predsjednika kluba izabran Vjekoslav Katalinić, tajnika Josip Riboli, a za potpredsjednika dr. Petar Kamber. Iz sačuvane klupske knjige mogu se vidjeti i ostali članovi kluba. Knjiga nam govori i o gostima koji su posjećivali klupske prostorije poput Dominika Ilića iz Sutivana sa pasarom, braće Duboković iz Jelse s jedrilicom Mica, Klementa Kambara sa brodicom Srdela, Petra Deškovića sa gucom Peru, braće Bijankini iz Starog Grada s jedrilicom Cvijeta...

Velike zasluge obitelji Pavlović

Godine 1900. predsjednik kluba je i dalje Vjekoslav Katalinić, potpredsjednik je Ivan Matačić a Antun Pavlović tajnik. Iste godine splitsko brodogradilište Ivanka isporučilo je dr. Petru Kamberu jahtu - kuter Nika. Od drugih brodova spominje se jedrilica Dolores, koja je bila u vlasništvu Antuna Pavlovića inače vlasnika jedrilice Dove koju je poklonio

klubu Adria. Splitski zubar dr. Nikola Gjivović posjedovao je nisku jedrilicu zvanu „žaba“. Za održavanje plovnog parka neko vrijeme se brinuo inž. Mirko Poletti-Kopešić. Nakon Vjekoslava Katalinića (1896. - 1909.) predsjednici kluba su bili Konstantin Foche (1909.), Rikardo Savo (1909.), Cosimo Stalio i Frane Rismondo (1911 - 1912.), te Ante Toni conte Pavlović (1912. - 1928.).

Nakon Prvog svjetskog rata, u radu kluba posebno se isticala obitelj Antuna Pavlovića, jednog od prvih pokretača jedriličarskog športa u Splitu i Dalmaciji. To je nastavio njegov sin Albert Pavlović koji je čitav svoj život posvetio jedriličarskom športu.

Prvo veslačko natjecanje u Splitu

Obnovom veslačkog kluba Gusar dolazi do prvih međusobnih natjecanja. Tako je 1923. upriličen prijateljski susret u veslanju između Gusara i Adrije. U natjecanju dvojki (*yole de mar*), u kojoj su veslali Josip Gattin i Kruno Kambj s kormilarom Petrom Paštrovićem, dolazi i do prve pobjede Adrije. Dvojka je nosila ime Iris. Ovo je bilo i prvo veslačko natjecanje u Splitu. Tijekom te godine, na molbu Antuna Pavlovića, iz Londona je stigao trener Hylton Cleaver kako bi svojim znanjem i iskustvom pomogao članovima Adrije. Veslači Adrije sudjeluju na državnom prvenstvu održanom 1924. u Splitu.

Aktivni su i jedriličari, tako da jahta Magima, koja je bila u vlasništvu Antuna Pavlovića, redovno nastupa na regatama koje organizira Jedriličarski klub Labud.

U jesen 1925. počelo je proširivanje istočnog dijela splitske luke. Srušene su barake Adrije i Gusara tako da je došlo do privremeno zastoja u radu ova dva kluba. Prilikom rušenjem doma Adrije, zaslužni član kluba Marin Pavlović, sin predsjednika Pavlovića, zbrinuo je pet čamaca u dom

Petar Kamber (1864 - 1942.) Jedan od osnivača Rowing & Yachting club Adria. Oženio se s Nikolinom Velat (1865. - 1918.), s kojom je imao sedmero djece - Pavu, Ivu, Elizabetu, Jelenu, Maricu, Josipu i Anticu. Službovao je kao javni bilježnik u Vrlici, Trogiru i Splitu. Imao je posjede i zemljišta u Kaštel Starome. Ostat će zapamćen i kao prvi kaštelanski hotelijer

Plivačkog kluba Jadran koji se u to vrijeme nalazio u uvali Baluni. Kasnije su čamci prebačeni u baraku Pomorskog športskog društva Firule.

Ovakvo stanje dovelo je do gašenja kluba 1928., kada veslači zajedno sa svojim čamcima prelaze u Veslački klub Gusar, a jedriličari u Jedriličarski klub Labud.

Među istaknute članove Adrije spominju se braća Josip i Ivo Bakotić, Ante Bradarić, braća Kruno i Nadan Kambj, braća Josip, Jure, i Mihovil Gattin, dr Niko Jerković, braća Sergije i Ljubo Katalinić, braća Ivo i Pave Kamber, Frane i dr. Vjeko Meichsner, inž. Dragi Mijić, Jerko Mladineo, Zvonimir Murat, dr. Bruno Nardelli, Rikard Nonveiller, Petar i Manfred Paštrović, braća Albert i Marin Pavlović, braća Rosić te obitelji: Donati, Ilić, Karaman, Katalinić, Kopešić, Rismondo i Slovinić.

LITERATURA:

Marović D. Povijest sporta u Splitu- Od antičkih igara do I. svjetskog rata, Knjiga I. 1990.g.

Grupa članova Rowing and yachting cluba Adria sa svojim prvim predsjednikom Petrom Kamberom 1893. godine u prostoru klupske barake

